

ELEMENTI, KRITERIJI I OBLICI VREDNOVANJA I OCJENJIVANJA

PREDMET: Povijest

NASTAVNICI: Željka Biškup, Ivana Mrazović

Elementi vrednovanja u nastavi povijesti:

Činjenično znanje: odnosi se na temeljna povijesna znanja, poznavanje i razumijevanje događaja, procesa i pojava, temeljnih kronoloških odrednica, osnova korištenja povijesnih i zemljopisnih karata te korištenje odgovarajuće povijesne terminologije

Konceptualno znanje: odnosi se na sposobnost povijesnog mišljenja; vještine koje omogućuju organizaciju, generalizaciju i strukturiranje sadržaja, a obuhvaćaju: **vještinu kronološkog mišljenja – kronologija; vještinu razumijevanja povijesne priče – uzročno-posljedične veze; vještine analize i interpretacije povijesnih događaja i procesa – usporedba i sučeljavanje, kontinuitet i promjene povijesnih događaja; vještine analize vrijednosnih povijesnih tema i zauzimanje stavova – empatijsko razumijevanje povijesti.**

Proceduralno znanje: odnosi se na sposobnost povijesnog mišljenja i vještinu povijesnog istraživanja, a podrazumijeva poznavanje metoda prikupljanja podataka, sređivanja i obrade, interpretacije i pisanja rada eseja, seminarskih radova, rješavanje problemskih zadataka, kreiranje povijesnih karata, prezentacija, plakata.

U procesu učenja i poučavanja povijesti provode se tri pristupa vrednovanju: vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje (formativno vrednovanje) i vrednovanje naučenog (sumativno vrednovanje).

Svrha vrednovanja za učenje jest poticanje i usmjeravanje učenja pravodobnim povratnim informacijama. Provodi se sustavnim i kontinuiranim praćenjem individualnih i skupnih aktivnosti učenika, ciljanim pitanjima i razgovorom s učenicima te pisanim kontrolnim i praktičnim vježbama poput korištenja slijepih karata, izrade jednostavnih povijesnih karata na zadanoj podlozi, lenti vremena, različitih grafičkih prikaza i mapa, popunjavanja slijepih karata, izrade osobne mape i slično.

Vrednovanje kao učenje se provodi postupcima koji obuhvaćaju samovrednovanje i samoprocjenu učenika, kao i učeničko vrednovanje i procjenu radova drugih učenika. U procesu vrednovanja kao učenja učenik procjenjuje vlastito razumijevanje i poznavanje različitih postupaka i metoda, vlastite radove i uspješnost njihova prezentiranja. Učenici mogu vrednovati učenje i rezultate drugih učenika, posebno nakon prezentiranja različitih individualnih i skupnih radova.

Vrednovanje za učenje i vrednovanje kao učenje ne rezultiraju ocjenom.

Vrednovanje naučenog se provodi nakon obrađene nastavne teme/cjeline i rezultira ocjenom. Ovaj oblik vrednovanja je kombinacija pisanog i usmenog vrednovanja.

Elementi i kriteriji ocjenjivanja

	1. ČINJENIČNO ZNANJE
Odličan (5):	Učenik/ca u potpunosti razumije nastavni sadržaj. Razumije ključne pojmove, točno i temeljito ih objašnjava. Precizno, točno i s lakoćom se izražava. Samostalno imenuje i opisuje povijesne događaje i osobe, koristi ispravnu terminologiju. Uspješno smješta osobe, događaje i promjene u ispravna povijesna razdoblja.
Vrlo dobar (4):	Učenik/ca gotovo u potpunosti razumije nastavni sadržaj. Točno objašnjava ključne pojmove, događaje i osobe, ali je povremeno potrebno postavljati potpitanja. Na satu aktivno sudjeluje, iznosi svoje stavove i razmišljanje, ali ne uvijek. Točno smješta osobe, događaje i promjene u ispravna povijesna razdoblja.
Dobar (3):	Učenik/ca je većim dijelom usvojio/la nastavni sadržaj. Ključne pojmove objašnjava uz pomoć nastavnika. Uz poticaj se izražava samostalno i dobro, uglavnom koristi ispravnu terminologiju.
Dovoljan (2):	Učenik/ca se prisjeća i nepovezano producira ključne povijesne događaje, pojave, procese, pojmove, osobe i činjenice. Zahtijeva stalnu pomoć i usmjeravanje nastavnika. Ne poznaje terminologiju, miješa ključne pojmove.
Nedovoljan (1):	Učenik/ca nije usvojio/la nastavni sadržaj. Ključne pojmove, osobe i događaje ne poznaje i ne može ih objasniti. Teško se izražava, ne poznaje terminologiju. Izjavljuje da nije spreman/spremna, ne želi odgovarati.

	2. KONCEPTUALNO ZNANJE
Odličan (5):	Učenik/ca točno i potpuno interpretira i objašnjava sve podatke na povijesnoj karti, samostalno i točno ilustrira kronološka redanja te izrađuje usporedne tablice događanja. Potpuno samostalno uspostavlja uzročno-posljedične veze (razlikuje uzroke, povod i posljedicu te objašnjava kategorije uzroka). Izdvaja ključne pojmove, stvara priču na temelju grafikona, slike, karte. U izlaganju potpuno vlada ispravnom terminologijom. Razlikuje povijesni izvor od povijesne interpretacije te ga svrstava u vremenski i prostorni kontekst. Uočava se stalan i velik angažman u radu.
Vrlo dobar (4):	Učenik/ca uz manju nesigurnost ili nedostatke interpretira i objašnjava podatke na povijesnoj karti, uz manje pogreške izrađuje lente vremena ili usporedne tablice. Uz minimalno poticanje nastavnika sposoban/sposobna je uočiti uzroke, povod i posljedice pojedinog povijesnog događaja ili procesa. Uočava izravno navedene najvažnije uzroke i posljedice ili zaključuje o njima kada nisu izravno izrečeni. U mogućnosti je izdvojiti kontekst povijesnog izvora. Navodi većinu podataka na temelju slike, grafikona. Uglavnom je angažiran/angažirana u radu.
Dobar (3):	Učenik/ca djelomično ili uz stalno usmjeravanje nastavnika interpretira i argumentira podatke na temelju povijesne karte, grafikona, slike. Uz stalno vođenje kreira lente vremena i usporedne tablice, ali su one nepotpune. Navodi izravno izrečene uzroke i posljedice na primjerima prošlih događaja i pojava. Prepoznaje kontekst povijesnog izvora, ali ga objašnjava površno ili nepotpuno. Većinom iskazuje angažman u radu.
Dovoljan (2):	Učenik/ca površno i uz veće pogreške interpretira podatke na povijesnoj karti ili izvodi zaključke na temelju slike, grafikona. Uzročno-posljedičnih veza se prisjeća uz pomoć nastavnika. Zahtijeva stalno usmjeravanje nastavnika. Nije u mogućnosti staviti povijesni izvor u kontekst. Neredovit/a je u izvršavanju obaveza.
Nedovoljan (1):	Ni uz usmjeravanje nastavnika nije u mogućnosti interpretirati podatke na povijesnoj karti, ne može kronološki poredati događaje, osobe, pojave. Ne razlikuje uzrok, povod i posljedicu događaja, ne prepoznaje povijesni kontinuitet. Nagađa i navodi podatke koji nisu točni. Učenik/ca ne pokazuje interes za predmet te ne izvršava obaveze tijekom nastave.

	3. PROCEDURALNO ZNANJE
Odličan (5):	Učenik/ca samostalno koristi različite metode prikupljanja, obrade i sređivanja podataka. Poznaje i točno primjenjuje metode i procedure za analizu povijesnih izvora, samostalno odvaja bitno od nebitnog, reorganizira, sažima, uspoređuje, kategorizira, zaključuje i klasificira. Samostalno prezentira i vrednuje rezultate učenja.
Vrlo dobar (4):	Učenik/ca gotovo potpuno samostalno koristi različite metode prikupljanja, obrade i sređivanja podataka. Poznaje i točno primjenjuje metode i procedure za analizu povijesnih izvora uz minimalnu pomoć nastavnika. Samostalno odvaja bitno od nebitnog, reorganizira, sažima, uspoređuje, kategorizira, zaključuje i klasificira, ali nije siguran/sigurna i potrebna mu/joj je pomoć nastavnika. Uglavnom samostalno prezentira rezultate učenja i istraživanja.

Dobar (3):	Učenik/ca koristi različite metode prikupljanja, obrade i sređivanja podataka, ali uz pomoć i vođenje nastavnika. Poznaje metode i procedure za analizu povijesnih izvora, ali prilikom primjene nije siguran/sigurna. Nije samostalan /na u odvajanju bitnog od nebitnog, reorganiziranju, sažimanju, uspoređivanju, kategoriziranju, zaključivanju i klasificiranju. Samostalno prezentira, ali ne može samostalno vrednovati rezultate učenja i istraživanja.
Dovoljan (2):	Učenik/ca koristi minimalan broj metoda za prikupljanje, obradu i sređivanje podatka, uz pomoć vođenja nastavnika. Ne poznaje metode i procedure za analizu povijesnog izvora, u radu mu/joj je potrebna pomoć, poticaj i vođenje. Nije samostalan/na u odvajanju bitnog od nebitnog, ima teškoće u reorganiziranju, sažimanju, uspoređivanju, kategoriziranju, zaključivanju i klasificiranju. Ne prezentira samostalno, ne može samostalno vrednovati rezultate učenja i istraživanja.
Nedovoljan (1):	Učenik/ca ne poznaje metode za prikupljanje, obradu i sređivanje podataka. Ne poznaje procedure za analizu povijesnih izvora ni uz pomoć nastavnika. Ne može postaviti jednostavna pitanja o izvorima i pronaći odgovore na njih. Ne može organizirati informacije iz izvora i literature niti izraditi rad jednostavne strukture ni uz pomoć nastavnika. Ne može objasniti svoja opažanja.

Oblici vrednovanja i ocjenjivanja:

- Provjeravanje, vrednovanje i ocjenjivanje učenika iz povijesti provodi se na svakom satu nenajavljeno **usmeno**: razgovorom, diskusijom, propitivanjem, pripremljenim vježbama i zadacima; te **pisano** : pisanim provjerama, istraživačkim radovima, referatima, esejima, radom na povijesnim izvorima, rješavanjem radnih listova, kreiranjem karata
- Pisane provjere se pravovremeno najavljuju te su navedene u vremeniku pisanih provjera koji se donosi na početku svakog polugodišta. Pisane provjere provode se nakon obrađenih i uvježbanih nastavnih tema ili cjelina
- Učenici iz jedne pisane provjere mogu dobiti jednu ili dvije ocjene ovisno o broju elemenata koje nastavnik ocjenjuje
- Učenici koji nisu bili na satu u terminu kada se pisala pisana provjera, pisat će je prvi sljedeći sat nakon povratka na nastavu ili će usmeno odgovarati određene nastavne sadržaje (u slučaju dužeg izostanka učenika/ce zbog bolovanja u dogovoru s nastavnikom dogovoriti će odgovarajući termin)
- Na temelju jednog usmenog odgovora nastavnik može ocijeniti učenika iz jednog ili dva elementa
- Nastavnik prati učenika, njegov odnos prema radu, školskim pravilima, izvršavanju obaveza, spremnost na suradnju te navedeno evidentira u rubrici bilješke u imeniku. Ova kategorija ocjenjivanja je jednako važna kao i brojčana ocjena te uvelike utječe na zaključnu ocjenu i ima odgojnu komponentu

Kriteriji za pisanu provjeru	
Odličan	90-100%
Vrlo dobar	76-89%
Dobar	61-75%
Dovoljan	50-60%
Nedovoljan	0-49%

Obaveze učenika:

- Učenik je obavezan redovito nositi pribor za rad, aktivno sudjelovati u radu i izvršavati obaveze, doći pripremljen na nastavu, poštivati kućni red škole

Zaključivanje ocjena:

- **Zaključna ocjena proizlazi iz cjelokupnih odgojno-obrazovnih postignuća, angažiranosti i rada učenika i temelji se na bilješkama i ocjenama učenika iz svih elemenata ocjenjivanja**
- **Kao početno polazište kod zaključivanja ocjene u obzir se uzima aritmetička sredina ocjena iz elemenata ocjenjivanja, no zaključna ocjena ne mora proizlaziti iz aritmetičke sredine upisanih ocjena, osobito ako je učenik pokazao napredak u drugom polugodištu**